

Nr 33

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändring i familjebidragsförordningen den 29 mars 1946 (nr 99).

Genom en den 22 februari 1963 dagtecknad proposition, nr 70, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden, föreslagit riksdagen att antaga följande

Förslag**till****Förordning om ändring i familjebidragsförordningen den 29 mars 1946 (nr 99)**

Härigenom förordnas att 6, 19 och 34 §§ familjebidragsförordningen den 29 mars 1946¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

6 §.

Familjepenning utgår för familjemedlem som omnämnes i 3 § med högst nedanstående belopp för dag:

1) För hustru och frånskild hustru ävensom — därest värnpliktig icke sammanlever med hustru eller hustrun, med vilken han sammanlever, är arbetsoförmögen — för annan familjemedlem, som förestår hemmet åt värnpliktig med hemmavarande familjemedlem under 16 år 7:20

Kronor

Familjepenning utgår för familjemedlem som omnämnes i 3 § med högst nedanstående belopp för dag:

1) För hustru och frånskild hustru ävensom — därest värnpliktig icke sammanlever med hustru eller hustrun, med vilken han sammanlever, är arbetsoförmögen — för annan familjemedlem, som förestår hemmet åt värnpliktig med hemmavarande familjemedlem under 16 år 9:—

Kronor

(Nuvarande lydelse)

2) För annan familjemedlem över 16 år än som avses under 1) 4:30

3) För annan familjemedlem under 16 år än som avses under 1) 2:90

När synnerliga skäl därtill äro må efter särskilt medgivande, enligt vad i 39 § stadgas, familjepenning för värnpliktigs moder, som förestår hans hem, utgå med högst 7 kronor 20 öre för dag, oaktat den värnpliktige icke har hemmavarande familjemedlem under 16 år.

(Föreslagen lydelse)

2) För annan familjemedlem över 16 år än som avses under 1) 4:70

3) För annan familjemedlem under 16 år än som avses under 1) 4:15

När synnerliga skäl därtill äro må efter särskilt medgivande, enligt vad i 39 § stadgas, familjepenning för värnpliktigs moder, som förestår hans hem, utgå med högst 9 kronor för dag, oaktat den värnpliktige icke har hemmavarande familjemedlem under 16 år.

19 §.

Har familjemedlem, som avses i 3 § a), avlidit och ägde den värnpliktige vid tiden för dödsfallet uppbära familjepenning för familjemedlemmen *eller åtnjöt den värnpliktige vid nämnda tidpunkt näringsbidrag som i 14 § sägs*, skall begravningsbidrag tillerkännas den värnpliktige. Begravningsbidrag må utgå jämväl till annan värnpliktig, som kan anses vara i behov av sådant bidrag. Begravningsbidrag utgår med *sexhundra kronor för hustru och med trehundra kronor för barn eller adoptivbarn*.

Har familjemedlem, som avses i 3 § a) och b), avlidit och ägde den värnpliktige vid tiden för dödsfallet uppbära familjepenning för familjemedlemmen, skall begravningsbidrag tillerkännas den värnpliktige. Begravningsbidrag må utgå jämväl till annan värnpliktig, som kan anses vara i behov av sådant bidrag. Begravningsbidrag utgår med *ettusen-tvåhundra kronor för hustru, med vilken den värnpliktige sammanlevde, och med sexhundra kronor för annan familjemedlem*.

34 §.

Över länsstyrelsens beslut rörande tillämpningen av denna förordning må klagan föras hos kammarrätten genom besvär, vilka skola *hava inkommit* till den länsstyrelse, som meddelat beslutet, *inom tid som i 33 § sägs*; och åligger det länsstyrelsen att jämte eget yttrande insända besvären till kammarrätten. Läns-

Över länsstyrelsens beslut rörande tillämpningen av denna förordning må klagan föras hos kammarrätten genom besvär, vilka skola *ingivas* till den länsstyrelse, som meddelat beslutet; och åligger det länsstyrelsen att jämte eget yttrande insända besvären till kammarrätten. Länsstyrelsens beslut skall gå i verkställighet

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

styrelsens beslut skall gå i verkställighet utan hinder av däröver anförda besvär.

utan hinder av däröver anförda besvär.

Mot kammarrättens beslut må talan icke föras.

Mot kammarrättens beslut må talan icke föras.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1963.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att maximibeloppen för familjepening under tjänstgöring vid krigsmakten och civilförsvaret skall höjas och för de i familjebidragsförordningen angivna olika kategorierna av familjemedlemmar utgöra nio kronor, fyra kronor 70 öre och fyra kronor 15 öre för dag. Vidare föreslås en fördubbling av begravningsbidraget vid familjemedlems död och en utvidgning av den krets av familjemedlemmar, för vilka sådant bidrag kan utgå. Förslagen beräknas medföra en kostnadsökning av ca sex miljoner kronor för budgetåret 1963/64.

Gällande bestämmelser

Gällande bestämmelser om familjebidrag återfinnes i familjebidragsförordningen och familjebidragskungörelsen den 29 mars 1946 med däri sedermera vidtagna ändringar. Familjebidrag kan på i författningarna närmare angivna villkor utgå under tjänstgöring vid krigsmakten och civilförsvaret. Bidragsformerna är familjepening, bostadsbidrag, näringsbidrag, sjukbidrag och begravningsbidrag. Bidragen utgår i princip efter behovsprövning. De är med undantag för näringsbidragen undantagna från beskattning. I detta sammanhang upptas frågan om storleken av familjepeningen och begravningsbidraget.

Familjepening utgår för i första hand hustru och barn men jämväl för föräldrar och husföreståndarinna samt undantagsvis för annan anhörig. I familjebidragsförordningen bestäms familjepeningens maximibelopp för olika kategorier av familjemedlemmar. Maximibeloppen har före år 1960 höjts vid olika tillfällen, senast år 1958, i ungefärlig proportion till stegringen av livsmedelskostnaderna. I anledning av beslut av 1958 års B-riksdag (prop. 1958: B 22; L²UB 1; rskr. B 68) fastställdes familjepeningens maximibelopp från och med den 1 september 1958 för hustru och fränskild hustru samt i vissa fall för familjemedlem, som förestod hemmet, till 6 kr. för dag, för annan familjemedlem över 16 år till 3 kr. 60 öre för dag samt för barn och adoptivbarn under 16 år till 2 kr. 40 öre för dag. I

prop. 1960: 33 föreslogs med utgångspunkt i den allmänna standardförbättringen i landet en uppräknig av de år 1958 fastställda beloppen med ca 10 procent. Med anledning av väckta motioner, vari hemställdes om en höjning av beloppen med 20 procent, uttalade andra lagutskottet i utlåtande nr 7 bl. a., att utskottet funnit det vara en angelägen uppgift för statsmakterna att tillse att ekonomiska vådor, som drabbade enskilda medborgare till följd av militärinkallelserna, såvitt möjligt mildrades. Utskottet ansåg det därför riktigt att de understöd som utgick till de värnpliktigas familjer icke blott, såsom hittills skett, höjdes i proportion till stegringen av livsmedelskostnaderna utan även justerades med hänsyn till den allmänna standardhöjningen. Utskottet fann familjepennings anpassning efter den allmänna standardhöjningen så angelägen att utskottet, med beaktande jämväl av livsmedelskostnadsläget, föreslog riksdagen en tjuguprocentig höjning av familjepenningsbeloppen. Sedan riksdagen beslutat i enlighet med utskottets förslag (rskr. 137) har familjepennings maximibelopp för de förut angivna kategorierna av familjemedlemmar från och med den 1 juli 1960 fastställts till 7 kr. 20 öre för dag, 4 kr. 30 öre för dag respektive 2 kr. 90 öre för dag.

Begravningsbidrag utgår för vissa familjemedlemmar, som avlidit under den bidragsberättigades tjänstgöring. Sådant bidrag utgår för hustru, med vilken den bidragsberättigade sammanlevt, samt för barn och adoptivbarn under 16 år, som stått under hans vårdnad. Bidraget utgör f. n. 600 kr. för hustru samt 300 kr. för barn och adoptivbarn. För att begravningsbidrag skall utgå förutsättes bl. a. att den bidragsberättigade vid tiden för dödsfallet ägde uppbära familjepennig för den avlidne.

Departementschefen

Föredragande departementschefen, statsrådet Andersson, har anfört:

»Familjepennig utgår på i familjebidragsförfattningarna närmare angivna villkor under tjänstgöring vid krigsmakten och civiltjänsten. Familjepennings maximibelopp är f. n. för hustru och fränskild hustru samt i vissa fall för familjemedlem, som förestår hemmet, 7 kr. 20 öre för dag, för annan familjemedlem över 16 år 4 kr. 30 öre för dag samt för barn och adoptivbarn under 16 år 2 kr. 90 öre för dag. Dessa belopp fastställdes genom beslut av 1960 års riksdag, varvid med hänsyn till stegringen av livsmedelskostnaderna och den allmänna standardhöjningen de förut gällande beloppen höjdes med 20 procent. Sedan år 1960 har levnadskostnaderna stigit ytterligare — indextalet för livsmedel i konsumentprisindex har sålunda ökat från i medeltal 175 år 1960 till i medeltal 195 år 1962 — och standardhöjningen inom landet har fortsatt. Det är angeläget att familjepenningsbeloppen fortlöpande anpassas efter stegringen av livsmedelskostnaderna och höjningen av levnadsstandarderna. Beloppen ligger emellertid nu på en så låg nivå att det torde inträffa, att socialhjälp ibland måste

utges för att en värnpliktigs familj skall kunna beredas tillfredsställande försörjning. De nuvarande maximibeloppen måste därför höjas. 1962 års försvarskommitté, som även övervägt behovet av en förbättring av familjepeningen, har i denna del anslutit sig till ett av försvarets civilförvaltning framlagt, av överbefälhavaren, riksrevisionsverket och socialstyrelsen tillstyrkt förslag, enligt vilket maximibeloppen borde höjas med ca 25 procent. Försvarskommittén har emellertid i likhet med överbefälhavaren ansett, att en något större höjning kunde vara befogad i fråga om familjepening till barn under 16 år, medan behovet av att höja familjepeningen för annan familjemedlem över 16 år icke var lika framträdande.

Familjepeningen till hustru och fränskild hustru samt till familjemedlem, som förestår hemmet, bör såsom försvarskommittén och myndigheterna föreslagit uppräknas med 25 procent till 9 kr. för dag. Beträffande familjepeningen till annan familjemedlem över 16 år biträder jag försvarskommitténs och överbefälhavarens uppfattning att behovet av en höjning icke är lika framträdande; en uppräkning av familjepeningen med ca 10 procent till 4 kr. 70 öre torde vara tillfyllest. Däremot erfordras en betydligt kraftigare höjning än 25 procent av familjepeningen till barn och adoptivbarn under 16 år. Det nuvarande beloppet — 2 kr. 90 öre för dag eller mindre än 90 kr. i månaden — understiger exempelvis ofta de underhållsbidrag som fastställs genom dom eller avtal vid upplösning av äktenskap. En höjning med 40—45 procent är motiverad, och jag föreslår därför att familjepeningen för denna kategori av familjemedlemmar bestämmes till 4 kr. 15 öre för dag.

Beträffande härefter begravningsbidraget vid vissa familjemedlemmars död under den bidragsberättigades tjänstgöring utgör detta 600 kr. för hustru, med vilken den bidragsberättigade sammanlevt, samt 300 kr. för barn och adoptivbarn under 16 år, som stått under hans vårdnad. För att begravningsbidrag skall utgå förutsättes bl. a. att den bidragsberättigade vid tiden för dödsfallet ägde uppbära familjepening för den avlidne. Det nuvarande begravningsbidraget är otillräckligt. Jag föreslår att bidraget fördubblas och sålunda bestämmes till 1 200 kr. för hustru och 600 kr. för barn och adoptivbarn under 16 år. Samtidigt bör en utvidgning ske av kretsen av familjemedlemmar, för vilka begravningsbidrag kan utgå. Även när sådan familjemedlem avlidit, som avses i 3 § b) familjebidragsförordningen — bl. a. fränskild hustru, barn och adoptivbarn över 16 år samt föräldrar, mot vilka den bidragsberättigade är underhållsskyldig och till vilkas underhåll han i väsentlig mån bidrar — bör begravningsbidrag kunna utgå med det av mig föreslagna lägre beloppet, 600 kr.

Den föreslagna höjningen av familjepeningens maximibelopp, som genomsnittligt utgör ca 25 procent, samt uppräknningen av begravningsbidraget beräknas för fjärde huvudtitelns vidkommande medföra en kostnadsökning av ca 6 miljoner kr. för budgetåret 1963/64. Kostnadsökningen

har förutsatts av försvarskommittén vid dess bestämmande av kostnadsramen för det militära försvaret och kommer att beaktas vid beräkandet av vederbörliga anslag till familjebidrag. Till denna fråga torde jag få återkomma framdeles.

Uppräkningen av familjepeningen och begravningsbidraget nödvändiggör ändring i 6 och 19 §§ familjebidragsförordningen. I samband härmed bör en redaktionell ändring vidtas i 34 § förordningen. I anledning härav har inom försvarsdepartementet upprättats förslag till förordning om ändring i familjebidragsförordningen den 29 mars 1946 (nr 99). Förordningen bör träda i kraft den 1 juli 1963.»

Utskottet

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och får därför hemställa,

att riksdagen måtte bifalla förevarande proposition, nr 70.

Stockholm den 28 mars 1963

På andra lagutskottets vägnar:

AXEL STRAND

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herr Strand, fru Hamrin-Thorell*, herr Kaijser, fru Carlqvist, fru Gärda Svenson*, herrar Lars Larsson, Magnusson och Erik Filip Petersson;

från andra kammaren: herr Rimmerfors, fröken Wetterström, herrar Odhe, Johansson i Södertälje, Jönsson i Ingemarsgården, Sundelin, Gustavsson i Alvesta och fru Svensson i Kungsör.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.